

Projekto „Bibliotekų edukatorių vadybinių kompetencijų gerinimas pasakojimo metodais grįstų edukacijų plėtrai Panevėžio regione“ poveikio tyrimo ataskaita

Parengė:
PAVB RBSPS vyr. metodininkė Irmina Girnienė

Panevėžys, 2023

PRADINĖ INFORMACIJA

Projekto „Bibliotekų edukatorių vadybinių kompetencijų gerinimas pasakojimo metodais grįstų edukacijų plėtrai Panevėžio regione“ (toliau – projektas) poveikio tyrimas atliktas, siekiant įvertinti poveikį: mokymų dalyvių profesiniam tobulėjimui; asmeniniam požiūriui į save; į bibliotekos paslaugų vartotoją ir aplinką; gebėjimui taikyti įgytas žinias ir metodus, leidžiančias įtraukti jų paslaugų vartotojus į įvairias veiklas.

Tyrimo tikslinė grupė – 42 Panevėžio regiono bibliotekų specialistai dalyvaujantys projekto mokymuose (toliau – mokymų dalyviai).

Tyrimo metodas, duomenų analizė – elektroninės apklausos prieš ir po projekto veiklų. Vertinimo analizė atlikta remiantis dviejų apklausų rezultatais:

- Mokymų dalyvio apklausa iki projekto veiklų pradžios (vykdyta 03 24-28 d. d.). Atsakymus pateikė 37 (88 proc.) iš 42 mokymų dalyvių;
- Mokymų dalyvio apklausa po mokymų (vykdyta 05 22-30 d. d.). Atsakymus pateikė 35 (83 proc.) iš 42 mokymų dalyvių;

Tyrimo apklausose dalyvavo 86 proc. mokymų dalyvių. Darytina prielaida, kad apklausose dalyvavusių mokymų dalyvių nuomonė atspindi bendrą nuomonę ir suteikia galimybę vertinti projekto mokymų poveikį.

DUOMENŲ ANALIZĖ IR REZULTATAI

Atlikta mokymų dalyvių apklausa prieš mokymus leido sudaryti tam tikrą mokymų dalyvio portretą – moteris, kurios amžius nuo 46 iki 60 metų. Bibliotekoje ji dirba nuo 10 iki 20 metų. Toks darbinės patirties bibliotekoje bagažas leidžia šiuos bibliotekininkus laikyti savo srities profesionalais. Darytina prielaida, kad jie puikiai pažįsta savo aptarnaujamos bendruomenės poreikius, tačiau susiduria ir su tam tikrai iššūkiais teikiant paslaugas jos nariams.

Per savo ilgą darbinę veiklą dalyviai dalyvavo įvairiuose mokymuose. Tačiau pirminės apklausos metu paaiškėjo, kad Dizainu grindžiamo mąstymo metodo temos mokymuose teko dalyvauti tik 3-ims mokymų dalyviams. Tad net 92 proc. (34 iš 37 apklaustųjų prieš mokymus) mokymų dalyvių tai buvo visai nauja patirtis ir naujos žinios. Kad Dizaino mąstymo metodas ir jo taikymo galimybės mokymų dalyviams tikrai nėra žinomos atkleidžia ir atsakymas į klausimą „Ar Jums tekę taikyti Dizaino mąstymo metodus savo darbinėje veikloje ar kitoje aplinkoje?“. 87 proc. (32 iš 37 apklaustųjų prieš mokymus) mokymų dalyvių teigė, kad jiems šio metodo savo darbe taikyti dar niekada neteko.

Mokymų dalyvių po dalyvavimo projekto mokymuose buvo paprašyta skalėje nuo 1 iki 10 įvertinti savo žinias apie Dizainu grindžiamo mąstymo metodo pritaikymo galimybes ir metodikos principus. Paaiškėjo, kad 74 proc. (26 iš 35 apklaustųjų po mokymų) jų įvertino savo žinias gerai, labai gerai ar puikiai. Kai tuo tarpu iki dalyvavimo projekte taip vertinančių savo žinias buvo vos 2 dalyviai (5 proc. apklaustųjų prieš mokymus).

Po projekto mokymų 42 proc. padaugėjo dalyvių, kurie nurodė jog augo jų pasitikėjimas savo gebėjimais. Net 80 proc. (28 iš 35 apklaustųjų po mokymų) jų vertino savo gebėjimus kurti paslaugas vietos bendruomenei, vartotojams gerai, labai gerai ar puikiai. Kai tuo tarpu iki dalyvavimo mokymuose tokių buvo 38 proc.

Prieš mokymus domėtasi, ar dalyviai kuria paslaugas savo miesto/rajono bendruomenei ir kokiais paslaugas jie yra pasiūlę per pastaruosius 2 metus? 62 proc. (23 iš 37 apklaustųjų prieš mokymus) mokymų dalyvių įvardijo, kad kūrė paslaugas ir jas įvardijo. Paminėtina, kad 41 proc. visų paslaugų buvo susiję su edukacinėmis programomis, kūrybinėmis dirbtuvėmis.

Po projekto mokymų taip pat buvo klausiama kaip jiems sekasi kurti/ teikti paslaugas ir ar yra sukūrę kokių paslaugų mokymų metu ir po jų. Paaiškėjo, kad 20 proc. (7 iš 35 apklaustųjų po mokymų) mokymų dalyvių sukūrė naujas paslaugas ir jas pasiūlė savo bendruomenei Arba pateikė projektines paraiškas ir laukia finansavimo naujų paslaugų kūrimui. Dar 17 proc. (6 iš 35 apklaustųjų po mokymų) nurodė, jog mokymai jiems padėjo patobulinti jau teikiamas paslaugas po atliktų vartotojų/bendruomenės apklausų.

37 proc. (13 iš 35 apklaustųjų po mokymų) mokymų dalyvių po Dizainu grindžiamo mąstymo metodo mokymų teko susidurti su iššūkiais kuriant ir/ar teikiant paslaugas bendruomenei. Atsakymai į atvirus klausimus po mokymų apie iššūkių atpažinimą leido pastebėti, kad tiek prieš mokymus ir po jų išliko dalis tų pačių iššūkių. Jie susiję su auditorijos pritraukimu, įtraukčių paslaugų kūrimu ir patrauklios komunikacijos, pritaikytos skirtingoms amžiaus grupėms ir interesams organizavimu.

Prieš mokymus dalyviai kaip vienus didžiausių iššūkių vardijo šiuos:

- bendruomenės poreikių identifikavimas – 19 proc. (7 iš 37 apklaustųjų prieš mokymus);
- finansų, žmogiškųjų išteklių ar laiko trūkumas – 14 proc. (5 iš 37 apklaustųjų prieš mokymus);
- idėjų ir žinių stoka – 14 proc. (5 iš 37 apklaustųjų prieš mokymus);
- visuomenės abejingumas siūlomoms paslaugoms – 11 proc. (4 iš 37 apklaustųjų prieš mokymus).

Tyrimo metu buvo siekiama nustatyti ar dalyvavimas projekto mokymuose įtakojo dalyvių asmeninį požiūrį į save, savo gebėjimus, aplinką ir, į tam tikras jų vidines nuostatas. Siekiant tai išsiaiškinti mokymų dalyvių buvo paprašyta pareikšti sutikimą ar nesutikimą su tam tikrais teiginiais, kurie susiję su jų asmeniniais gebėjimais, nuostatomis ar savijauta (žr. 1 priedas). Išanalizavus dalyvių atsakymus, prieš ir po mokymų, paaiškėjo teigiamas projekto poveikis. Visose 18-oje kategorijų (Tolerancija dviprasmybei, neapibrėžtumui; Rizikos priėmimas; Orientacija į žmogų; Empatija; Sąmoningumas ir proceso suvokimas; Visuminis problemos suvokimas; Komandinis darbas; Tarpdisciplininės/tarpfunkcinės komandos; Atvirumas skirtingos nuomonės/įvairovės; Orientacija į mokymąsi; Gebėjimas eksperimentuoti ir mokytis iš klaidų; Pasirengimas veikti; Smalsumas; Abdukcinis mąstymas; Gebėjimas įžvelgti naujus dalykus; Kūrybinis pasitikėjimas; Troškimas įgyvendinti pokyčius; Optimizmas daryti įtaką) išaugo (nuo 4 iki 33 proc.) mokymų dalyvių pasitikėjimas savimi. Į teigiamą pusę keitėsi mokymų dalyvių požiūris į aplinką, vartotojus ir asmeninės nuostatas:

- 20–30 proc. mokymų dalyvių manė, kad po mokymų tapo labiau: atsižvelgiantys ir tyrinėjantys kitų žmonių poreikius, jausmus, problemas; matantys iš kito žmogaus pozicijos; vertinantys kitą žmogų kaip įkvėpimo šaltinį; gebantys įtraukti lankytojus į skirtingas veiklas; atpažįstantys įvairias situacijas ir pasirinkimus jose; gebantys kurti ir vertinti hipotezes, suvokiantys savo veiksmų/sprendimų įtaką aplinkai; gebantys įvertinti veiklos poveikį, daryti išvadas ir numatyti skirtingus rezultatus; kūrybingesni problemų sprendimuose; priimančys iššūkius.

- 12–16 proc. mokymų dalyvių manė, kad po mokymų tapo labiau: įžvelgiantys komandinio darbo su kitų organizacijų atstovais privalumus, pastebintys visų komandos narių savybes, gabumus ir jų reikalingumą; žingeidūs informacijos paieškai; ieškantys naujų sprendimų; realizuojantys idėjas, veikiantys praktiškai ir per klaidų/nesėkmių analizę įgyjantys patirties; nebijantys rizikuoti, prisiimant su tuo susijusias pasekmes nesėkmės atveju; optimistiškesni ir manantys, kad problemos gali tapti naujomis galimybėmis.

- 4–8 proc. mokymų dalyvių manė, kad po mokymų tapo labiau: atviresni skirtingoms nuomonėms/įvairovei; atviresni kito žmogaus ar komandos nuomonei/sprendimui; norintys mokytis iš kitų; gebantys skirti laiko savarankiškam mokymuisi ir taikyti įgytas žinias; pasitikintys savo sprendimais ir daromais pokyčiais, kuriamai vertei aplinkai savo darbu.

Po mokymų išryškėjo teigiamas dalyvių požiūris į iššūkių vertinimą. Nei vienas dalyvis kaip iššūkio nebeįvardijo idėjų ir žinių stokos. 11 proc. mažiau jų manė, kad finansų, kažkokių priemonių, laiko ar komandos narių trūkumas gali sutrukdyti jiems kurti/teikti paslaugas. Taip pat pastebėta, kad 10 proc. sumažėjo manančių, kad vartotojų poreikių nustatymas jiems yra iššūkis. Keitėsi ir anksčiau išryškėjęs požiūris į iššūkius susijusius su varotojais/bendruomene. Mokymų dalyvių teigiančių, kad visuomenė abejinga ir tai jiems tampa iššūkiu kuriant paslaugas mažėjo 8 proc. Tokie požiūrio į vartotojų poreikių nustatymą ir bendruomenę pokyčiai, leistų dalyti prielaidą, kad projekto mokymai prisidėjo prie atotrūkio tarp bibliotekininkų ir jų paslaugų vartotojų sumažėjimo.

Išanalizavus mokymų dalyvių atsakymus į klausimus apie gebėjimą suprasti ir identifikuoti iššūkius. Po mokymų net 80 proc. (28 iš 35 apklaustųjų po mokymų) mokymų dalyvių teigė, kad Dizainu grindžiamo mąstymo metodikos mokymai jiems padėjo tiksliau suprasti ir identifikuoti iššūkius, su kuriais susiduria savo darbinėje veikloje. Dar 17 proc. (6 iš 35 apklaustųjų po mokymų) jų nurodė, kad norėtų gilinti žinias šia tema. Tai rodo dalyvių susidomėjimą ir motyvaciją gilintis. Tokį norą patvirtina ir dalyvių atsakymai į atvirą klausimą kaip jie rekomenduotų tobulinti šių mokymų programą. 60 proc. iš pateikusių konkrečias rekomendacijas, siūlė pailginti mokymų trukmę ir įtraukti daugiau praktinių užduočių. Tai sietina su dalyvių poreikiu/siekiu labiau pagilinti žinias ar jas įtvirtinti per praktines užduotis.

Organizuotų mokymų teigiamą poveikį atspindi ir mokymų dalyvių nuomonė apie mokymus. Net 91 proc. (32 iš 35 apklaustųjų po mokymų) mokymų dalyvių vertina mokymus teigiamai, kurių net 74 proc. labai gerai / puikiai. 23 proc. mokymų dalyvių vietoje rekomendacijų tobulinti mokymų programą išreiškė padėkas mokymų turiniui, kokybe, lektorių profesionalumui („Net nežinau, manyčiau buvo tobula:“), „Ačiū už naujai-kitokius mokymus. Lektorės profesionalios“ ir pan.).

IŠVADOS

Tyrimo metu atlikta apklausų duomenų analizė leidžia patvirtinti teigiamą projekto mokymų poveikį jo dalyvių:

Profesiniam tobulėjimui – 92 proc. mokymų dalyvių įgijo naujas patirtis ir žinias. 74 proc. mokymų dalyvių savo žinias ir gebėjimus apie Dizainu grindžiamo mąstymo metodo pritaikymo galimybes, metodikos principus vertino labai gerai ar puikiai. Darytina prielaida, kad šie dalyviai mokymų metu įgytas žinias gebės savarankiškai taikyti savo darbo aplinkoje tobulinant, ar kuriant naujas paslaugas savo vartotojams/bendruomenei.

Požiūriui į save, asmeninius gebėjimus ir nuostatas – išaugo mokymų dalyvių pasitikėjimas savimi, į teigiamą pusę kito požiūris į aplinką, vidines nuostatas. Po mokymų 20-33 proc. dalyvių pastebėjo, kad jie tapo labiau: atsižvelgiantys ir tyrinėjantys kitų žmonių poreikius, jausmus, problemas; matantys iš kito žmogaus pozicijos; vertinantys kitą žmogų kaip įkvėpimo šaltinį; gebantys įtraukti lankytojus į skirtingas veiklas; atpažįstantys įvairias situacijas ir pasirinkimą jose; gebantys kurti ir vertinti hipotezes, suvokiantys savo veiksmų/sprendimų įtaką platesniam kontekstui aplinkai; gebantys įvertinti poveikį, daryti išvadas ir numatyti skirtingus rezultatus; kūrybingesni problemų sprendimuose; priimančys iššūkius.

Požiūriui į iššūkius, kuriant ar teikiant paslaugas vartotojams – 80 proc. mokymų dalyvių teigė, kad Dizainu grindžiamo mąstymo metodikos mokymai padėjo jiems tiksliau suprasti ir identifikuoti iššūkius, su kuriais susiduria savo darbinėje veikloje. Po mokymų išryškėjo teigiamas požiūris į iššūkių vertinimą: nei vienas dalyvis kaip iššūkio nebeįvardijo idėjų ir žinių stokos; 11 proc. mažiau jų manė, kad finansų, kažkokių priemonių, laiko ar komandos narių trūkumas gali sutrukdyti jiems

kurti paslaugas; 10 proc. sumažėjo manančių, kad vartotojų poreikių nustatymas jiems yra iššūkis; 8 proc. sumažėjo manančių, kad vartotojai/visuomenė abejinga.

Tokie požiūrio į save, į vartotojų poreikių nustatymą ir bendruomenę pokyčiai, leistų dalyti prielaidą, kad projekto mokymai prisidėjo prie atotrūkio tarp bibliotekininkų ir jų paslaugų vartotojų sumažėjimo.

Gebėjimui praktiškai taikyti įgytas žinias ir technikas, leidžiančias įtraukti jų paslaugų vartotojus į įvairias veiklas – 42 proc. padaugėjo dalyvių, kurie nurodė jog augo jų pasitikėjimas savo gebėjimais. 80 proc. mokymų dalyvių savo gebėjimus kurti paslaugas įvertino labai gerai ar puikiai. Paaiškėjo, kad net 20 proc. mokymų dalyvių mokymų metu ar po jų sukūrė naujas paslaugas ir jas pasiūlė savo bendruomenei. Arba pateikė projektines paraiškas ir laukia finansavimo naujų paslaugų kūrimui. Dar 17 proc. jų nurodė, jog mokymai jiems padėjo patobulinti jau teikiamas paslaugas.

Tyrimo metu išryškėję teigiami projekto poveikio rezultatai, leidžia daryti prielaidą, kad Dizainu grindžiamo mąstymo metodikos mokymai paskatino dalyvių domėjimąsi bendruomene, ugdė empatiją vartotojui taip mažinant atotrūkį tarp jų ir bendruomenės. Tikėtina, kad po dalyvavimo mokymuose, dalyviai labiau įtrauks vartotojus į paslaugų kūrimo procesą ir drąsiai eksperimentuos. Mokymai dalyviams suteikė naujų žinių, įrankių paslaugų bibliotekose kūrimui, rezultatų numatymui, analizei ir paslaugų teikimui. Įgyti kūrybiniai mąstymo įrankiai, tikėtina, leis dalyviams lengviau priimti iššūkius, juos spręsti, bendrauti ir bendradarbiauti tiek su kolegomis, tiek su bendruomenės nariais.

Tyrimo metu išryškėjo ir poreikis organizuoti tęstinius šios temos mokymus. 17 proc. mokymų dalyvių išreiškė susidomėjimą ir motyvaciją gilinti Dizainu grindžiamo mąstymo metodikos praktinio taikymo žinias. Dalyvių pasisakymai į atvirą klausimą apie šios temos mokymus daugiausia sietini su jų poreikiu gilinti žinias ir jas įtvirtinti per praktines veiklas, dalyvaujant ilgesnės trukmės mokymuose.

Projekto „Bibliotekų edukatorių vadybinių kompetencijų gerinimas pasakojimo metodais grįstų edukacijų plėtrai Panevėžio regione“ dalyvių asmeninis požiūris į asmeninius gebėjimus, vidines nuostatas ar vertinimus prieš ir po projekto mokymų

Nr.	Teiginiai susiję su asmeniniais gebėjimais, vidinėmis nuostatomis ar vertinimais	Visiškai sutinka ar sutinka (dalyvių pateikusių tokių atsakymą proc.)		Pokytis (proc.)	Visiškai nesutinka ar nesutinka (dalyvių pateikusių tokių atsakymą proc.)		Pokytis (proc.)
		Prieš dalyvavimą N=37	Po dalyvavimo N=35	+ išaugo / - sumažėjo pateikusių atsakymą proc.	Prieš dalyvavimą N=37	Po dalyvavimo N=35	+ išaugo / - sumažėjo pateikusių atsakymą proc.
1.	Tolerancija dviprasmybei, neapibrėžtumui: kai dalyvis atsakydamas į įvairius teiginius vertino savo gebėjimą priimti iššūkius ir netradicinius sprendimus. Vertino reakcijas į nežinomas situacijas, ir pan.	33	61	+ 28 proc.	34	7	- 27 proc.
2.	Rizikos priėmimas: kai dalyvis atsakydamas į įvairius teiginius vertino savo polinkį rizikuoti, prisiimant su tuo susijusias pasekmes nesėkmės atveju.	30	46	+ 16 proc.	28	10	- 18 proc.
3.	Orientacija į žmogų: kai dalyvis atsakydamas į įvairius teiginius vertino savo gebėjimą atsižvelgti ir tyrinėti kitų žmonių poreikius. Vertino gebėjimą vertinti kitą žmogų kaip įkvėpimo šaltinį ir sugebėjimą įtraukti lankytojus į skirtingas veiklas.	61	81	+ 20 proc.	6	3	- 3 proc.
4.	Empatija: kai dalyvis atsakydamas į įvairius teiginius vertino savo gebėjimą įsiklausyti į kito žmogaus jausmus, problemas, matyti iš kito žmogaus pozicijos.	57	77	+ 20 proc.	7	0	- 7 proc.
5.	Sąmoningumas ir proceso suvokimas: kai dalyvis atsakydamas į įvairius teiginius vertino savo gebėjimą atpažinti įvairias situacijas ir pasirinkimus jose.	48	70	+ 22 proc.	5	6	1 proc.
6.	Visuminis problemos suvokimas: kai dalyvis atsakydamas į įvairius teiginius vertino savo gebėjimą suvokti savo veiksmų/sprendimų įtaką aplinkai ir įvertinti jų poveikį.	50	73	+ 23 proc.	5	0	- 5 proc.
7.	Komandinis darbas: kai dalyvis atsakydamas į įvairius teiginius vertino gebėjimus priimti kito žmogaus ar komandos nuomonę/sprendimą, norą mokytis iš kitų komandos narių.	77	85	+ 8 proc.	3	1	- 2 proc.

8.	Tarpdisciplininės/ tarpfunkcinės komandos: kai dalyvis atsakydamas į įvairius teiginius vertino savo savijautą/emocijas, kurias jaustų dirbdamas komandoje su kitų organizacijų atstovais. Vertino kiek svarbios vienos ar kitos komandos narių savybės ir gebėjimai.	77	89	+ 12 proc.	1	1	0 proc.
9.	Atvirumas skirtingoms nuomonėms/įvairovė: kai dalyvis atsakydamas į įvairius teiginius vertino savo pasiryžimą veikti komandoje ir norą keistis siekiant bendro tikslo.	85	89	+ 4 proc.	0	0	0 proc.
10.	Orientacija į mokymąsi: kai dalyvis atsakydamas į įvairius teiginius vertino savo gebėjimus mokytis ir taikyti įgytas žinias.	81	90	+ 8 proc.	2	0	- 2 proc.
11.	Gebėjimas eksperimentuoti ir mokytis iš klaidų: kai dalyvis atsakydamas į įvairius teiginius vertino savo gebėjimą ieškoti naujų sprendimų, įgyti patirtį per praktiką ir klaidų/nesėkmių analizę.	62	79	+ 16 proc.	4	1	- 3 proc.
12.	Pasirengimas veikti: kai dalyvis atsakydamas į įvairius teiginius vertino savo gebėjimą realizuoti idėjas, veikti.	45	61	+ 15 proc.	6	2	- 4 proc.
13.	Smalsumas: kai dalyvis atsakydamas į įvairius teiginius vertino savo žingeidumą informacijos paieškai, alternatyviai veiklai.	70	84	+ 14 proc.	4	1	- 3 proc.
14.	Abdukcinis mąstymas: kai dalyvis atsakydamas į įvairius teiginius vertino savo gebėjimą kurti ir vertinti hipotezes, daryti išvadas.	34	54	+ 20 proc.	15	9	- 6 proc.
15.	Gebėjimas įžvelgti naujus dalykus: kai dalyvis atsakydamas į įvairius teiginius vertino savo gebėjimą numatyti skirtingus rezultatus, efektyvumą sprendimų įgyvendinime.	31	64	+ 33 proc.	8	2	- 6 proc.
16.	Kūrybinis pasitikėjimas: kai dalyvis atsakydamas į įvairius teiginius vertino savo kūrybingumą problemų sprendime, ryžtą keisti.	56	79	+ 23 proc.	3	0	- 3 proc.

17.	Troškimas įgyvendinti pokyčius: kai dalyvis atsakydamas į įvairius teiginius vertino pasitikėjimą savimi, savo sprendimais. Vertino galimybes savo darbu daryti pokyčius, įtaką aplinkai ir kurti vertę aplikai.	66	74	+ 8 proc.	3	1	- 1 proc.
18.	Optimizmas daryti įtaką: kai dalyvis atsakydamas į įvairius teiginius vertino savo optimizmą ir požiūrį problemas matyti kaip naujas galimybes.	61	77	+ 16 proc.	3	3	0 proc.